

รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ปฐมวัย

Model of Enhancing Early Childhood Teachers Uncertified in Early Childhood Education

ศรียกัญญภัทสรณ์ รังษีบรรณกุล¹, สุดาเรศ ศิริสิทธินธนาภา², ปิยาภรณ์ กังสดาร³, บงกชกร ศุภเกษร⁴,
นวินดา อุปนันท์⁵ และวารรณิษา หาคูณ⁶

Srikunyarphat Rangriborwornkul¹, Sudares Sirisittanapak², Piyaporn Gangsadan³,
Bongkotkorn Supakesorn⁴, Nawinda Upanan⁵ and Vannisa Hakoon⁶.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบที่ใช้พัฒนาครูผู้ปฏิบัติการในระดับปฐมวัย
ที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย เป็นการวิจัยศึกษารายกรณี คือ ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยซึ่งไม่
มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
1) แบบสอบถามผู้บริหาร 2) แบบสัมภาษณ์ครู 3) แบบสังเกตการดำเนินการของครู 4) แบบ
บันทึกข้อมูลลงพื้นที่สำหรับโค้ช วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย ดำเนินการสรุปในแต่ละระยะ พบว่า

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูทุกคนที่สอนชั้นอนุบาล ไม่มีวุฒิทาง
การศึกษาปฐมวัย ไม่มีประสบการณ์หรือความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยเลย อีกทั้งโรงเรียนมีการ
เปลี่ยนครูผู้สอนระดับอนุบาลบ่อยเนื่องมาจากการที่ครูลาออก ครูที่สอนอยู่ในปัจจุบันจึงไม่มี
ความรู้ ความเข้าใจในด้านการศึกษาปฐมวัย ไม่สามารถจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้ ครู
ต้องการความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัย

ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณภาพ คณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการพัฒนาครู 4 แนวทาง โดยทำ
การสรุป วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและกำหนดวิธีพัฒนาครู 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดอบรมให้
ความรู้ 2) การให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library 3) การให้เข้าสังเกตกิจกรรม
การเรียนการสอน 4) การลงพื้นที่จริงเพื่อติดตามผลและชี้แนะ

ระยะที่ 3 ติดตามผล พบว่า ครูบางคนยังดำเนินการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก
ปฐมวัยในชั้นเรียนของตน ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงได้แก่ 1) เตรียมเด็กให้สงบก่อนจัด

กิจกรรม 2) จัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ บูรณาการ เนื้อหา กิจกรรมให้สอดคล้องกับหน่วย การเรียนรู้แต่ละสัปดาห์ 3) บุคลิกภาพของครู ท่าทาง การใช้ภาษา มีน้ำเสียงที่อ่อนโยน มีความ ดั่ง-เบา และใช้คำพูดเชิงบวก และ 4) การใช้สื่อ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการ เนื้อหาที่เรียน และมีจำนวนที่เพียงพอกับเด็ก

---

^{1,2,3,4,5,6} อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{1,2,3,4,5,6} Lecturer, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปี 2558

Abstract

This research was aimed to develop an appropriate model for enhancing Early Childhood (EC) teachers who were not certified in EC education in Pattanasueksa School. Four EC teachers, who were not certified in EC education from Pattanasueksa School, were studied in this case. The research instruments included 1) School Administrator Questionnaire 2) Teacher Interview Form 3) Teacher Performance Observation Form and 4) Coaching Record Form. Data were analyzed into qualitative data.

The research results will be discussed in three stages as follows:

For Stage 1: General background, the study revealed that all teachers were not certified in EC education. Also they had no experiences and knowledge regarding EC children. In addition, the school constantly changed the EC teachers due to resignation. As a result, the current teachers had no knowledge and understanding regarding EC education. They could not manage appropriate learning experiences for children. They are in need of knowledge in EC children and EC education.

For Stage 2: Quality development, the researchers provided professional development in four areas, excerpted from the results of data analysis, which is called "Four-activity Model for Enhancing Early Childhood Teachers". The model comprised 1) Training: training for EC knowledge enrichment 2) Supporting: lending learning

materials (e.g., storybooks) from CEECE library 3) Classroom observation: providing opportunities for classroom observation and 4) Coaching: conducting field coaching to follow up on teachers' performances.

In Stage 3: Following up, the study revealed that some teachers still carried out Learning Experience Management in Early Childhood in their classrooms after the model was used for teaching enhancement. The teachers changed their early childhood operations regarding 1) child preparation techniques 2) child-centered activities and integration of contents and activities to correspond with learning units for each week 3) teachers' personalities, manners, voice tenderness, and positive-word utterances and 4) using of teaching materials, which were appropriate and in line with children's developmental stages.

Keywords : Early childhood education, early childhood teacher, early childhood education uncertified teacher, early childhood teacher development

ภูมิหลังและความสำคัญ

ปัญหาผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่ได้จบวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยนับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้วและปัญหานี้ยังคงมีให้เห็นในปัจจุบันด้วยเหตุผลหลายประการไม่ว่าจะเป็นการขาดแคลนครูที่จบวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยโดยตรง การจัดสรรผู้ที่ไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรงมาปฏิบัติงานในระดับปฐมวัยโดยขาดการตระหนักถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเพราะคิดว่าใคร ๆ ก็สามารถมาดูแลเด็กเล็กได้ การจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันจากผลการประเมินมาตรฐานที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงโดยเรียงลำดับมาตรฐานที่

ต้องได้รับการปรับปรุงสูงสุดจะพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกันที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กปฐมวัยได้แก่ ครูขาดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และไม่มีวิสัยทัศน์ นอกจากนั้นสถานศึกษายังไม่มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ขาดสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และครูยังไม่มีความรู้/ความสามารถที่ตรงกับงานที่รับผิดชอบ ครูไม่เพียงพอ (สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) และเมื่อครู ยังขาดทั้งความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อเด็กปฐมวัยแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งตัวเด็กและตัวครูผู้สอนโดยตรง เด็กย่อมได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมต่อความต้องการ ความสนใจ และความสามารถตามวัย ส่วนตัวครูเอง อาจเกิดความกดดัน ความวิตกกังวล ความเครียดในการปฏิบัติงานไปโดยปริยายเพราะการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องตามวัย เช่น การให้เด็กคัดเขียนแต่ในแบบฝึก การสอนเด็กโดยขาดสื่อการสอนที่เป็นรูปธรรม การให้เด็กดูแต่โทรทัศน์ การให้เด็กนั่งนิ่ง ๆ และการปฏิบัติ ที่ไม่เหมาะสมอื่น ๆ ที่ขัดขวางการพัฒนาเด็ก ย่อมส่งผลให้ครูมีความยากลำบากในการจัดการชั้นเรียน จากผลกระทบดังกล่าวทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องมีความตื่นตัวเพื่อช่วยป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วบุคคลผู้ที่ปฏิบัติงานดูแลและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ความสามารถทั้งองค์ความรู้เชิงวิชาการในศาสตร์ทางการศึกษาปฐมวัยรวมถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้จิตวิทยาในการปฏิบัติต่อเด็กให้เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ดังนั้นการมีความรู้ในการสอนและนำไปปฏิบัติจริงในห้องเรียนได้นั้น

หมายความว่าครูจะต้องสามารถ (1) เลือกและลำดับกลยุทธ์การสอน (2) พัฒนาเป้าหมายทางการเรียนรู้ของเด็ก ๆ และ (3) เข้าใจบทบาทที่หลากหลายของตนเองในห้องเรียน (Saracho, O., 2013: 27)

สิ่งที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น มีงานวิจัยของ ณิชฎภัสสร ชื่นสุขสมหวัง (2014) ที่ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย โดยศึกษากับกลุ่มครูปฐมวัยในกรุงเทพมหานครจำนวน 374 โดยใช้แบบสอบถามและการประชุมกลุ่ม ผลวิจัยส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย มีเรื่องการจัดการเรียนการสอนด้วย และสาเหตุของความต้องจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพในด้านนี้ของครูปฐมวัย มีทั้งหมด 4 สาเหตุ ได้แก่ 1) ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยจึงไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ครูขาดความรู้ตามที่มาตรฐานได้กำหนดจึงต้องการพัฒนาตนให้เทียบเท่ากับมาตรฐาน 3) ครูมีความตื่นตัวในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากมีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้น และ 4) ครูขาดความรู้ในการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความหลากหลาย เช่น เด็กครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เด็กพิเศษ เป็นต้น ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทาง

วิชาชีพของครูปฐมวัยตามทีมงานวิจัยได้นำเสนอ 3 แนวทางดังนี้ 1) หน่วยงานต้นสังกัดให้ความรู้ครูและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นนักวิชาการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อให้ครูที่ผ่านการอบรมได้มีโอกาสแบ่งปันความรู้ให้แก่เพื่อนครู มีการสะท้อนความคิดเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และ 3) การสร้างระบบหรือนวัตกรรมในการพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการพัฒนาที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยมีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน จากงานวิจัยในช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมาพบว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการช่วยส่งเสริมศักยภาพครูปฐมวัยได้แก่ การชี้แนะ (Coaching) การนิเทศ (Supervision) การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) การให้คำปรึกษา (Counseling) และการให้การอบรม (Training) โดยรูปแบบการให้การอบรมนั้นเป็นวิธีการที่มีมานานแล้วแต่ก็ยังได้รับความนิยมสนใจจากนักวิชาการและนักวิจัยในยุคปัจจุบันทั้งของไทยและต่างประเทศอยู่ไม่น้อยทีเดียว (Christina, T., & Grace, M., 2015; Lucas, M. & Whitaker, C., 2014; Grotrian – Ryan, 2015; เฉลิมชัย

พันธ์เลิศ, 2549; อรพรรณ บุตรกัตัญญ, 2549) อย่างไรก็ตามพบว่าแนวโน้มของกระแสการชี้แนะเป็นแนวทางหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจค่อนข้างมาก การโค้ช หรือ Coaching เป็นเรื่องที่ยังคงเป็นเรื่องใหม่สำหรับแวดวงการศึกษาในปัจจุบัน ถึงแม้จะเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย มีการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีผลการวิจัยเกี่ยวกับการโค้ชเป็นจำนวนมากที่ประสบความสำเร็จสูง และสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับหลักการโค้ช และมีแนวคิดแนวปฏิบัติในการโค้ชแบบต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย อาจจะเป็นเนื่องจากการมีบทบาทภาระหน้าที่ เป้าหมาย และมีการกำหนดคุณลักษณะ คุณสมบัติ การปฏิบัติตน และแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน (วัชรานเล่าเรียนดี, 2556 : 291)

โรงเรียนพัฒนศึกษา เป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตั้งอยู่เลขที่ 116 หมู่ที่ 3 ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ห่างจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 8 กิโลเมตร โรงเรียนแห่งนี้ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ. 2547 เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาหรือระดับอนุบาลหรือระดับปฐมวัย ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในปัจจุบันมีอาคารเรียน 2 ส่วน คือ ระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา ในส่วนอาคารเรียนของระดับอนุบาลเป็นอาคารชั้นเดียว แบ่งเป็น 4 ห้อง ห้องละ 1 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับเตรียมอนุบาล ระดับอนุบาล 1 ระดับอนุบาล 2 และระดับอนุบาล 3 แต่ละห้องมีคุณครูประจำชั้นจำนวน 1 คน โดยครูประจำชั้นแต่ละคนจะรับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาบัญชีและการจัดการ และสาขานาฏศิลป์ ส่วนครูประจำชั้นห้องระดับเตรียมอนุบาลจบการศึกษาในระดับมัธยมปลายปีที่ 6 จำนวนเด็กในแต่ละห้องมีดังนี้ ระดับเตรียมอนุบาลจำนวน 8 คน ระดับอนุบาล 1 มีจำนวน 16 คน ระดับอนุบาล 2 มีจำนวน 30 คน และระดับอนุบาล 3 มีจำนวน 26 คน (โรงเรียนพัฒนศึกษา, 2556: 1) จะเห็นได้ว่าสภาพของการขาดแคลนครูที่จบวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยยังมีปรากฏให้เห็น และด้วยข้อจำกัดนี้ทำให้ส่งผลต่อมาตรฐานและเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานในฐานะครูระดับปฐมวัย (Saracho, O., 2013: 31) ด้วยเหตุนี้ที่ทำให้ครูที่ปฏิบัติงานผู้สอนระดับปฐมวัยต้องเข้ารับการอบรมทางด้านการศึกษาปฐมวัยเพิ่มเติม รวมทั้งบางคนได้ตัดสินใจไปเรียนเพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เพื่อที่จะนำมาใช้ประกอบการทำงานของ

ตนเองในฐานะครูผู้ปฏิบัติงานสอนระดับปฐมวัย

ด้วยเหตุนี้ทางคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่ารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่ได้มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยใดที่มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาความสามารถของครูผู้ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยแต่ต้องมาปฏิบัติงานกับเด็กปฐมวัย เพื่อช่วยให้ครูเพิ่มพูนและพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก และปฏิบัติกับเด็กได้บนพื้นฐานของหลักการทางวิชาการศึกษาปฐมวัย และสิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยองค์รวมไปในทิศทางที่เหมาะสมได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการพัฒนาครูระดับปฐมวัยที่ไม่ได้มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กรอบเนื้อหาที่ศึกษาเป็นรูปแบบการพัฒนาครูระดับปฐมวัยที่ไม่ได้มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพัฒนศึกษา ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคามเท่านั้น

2. กรณีศึกษาเป็นครูผู้ปฏิบัติงานระดับปฐมวัยที่โรงเรียนพัฒนศึกษา จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 คน ทั้งนี้ครูทั้ง 4 คนไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย

3. ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ รูปแบบการพัฒนาครูผู้ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย

4. ระยะเวลาในการทำวิจัย 1 ปี เริ่มจากเดือนตุลาคม 2557 – กันยายน 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1: ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2: พัฒนาคุณภาพ และระยะที่ 3: ติดตามผล มีรายละเอียดในแต่ละระยะมีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1: ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
ได้ดำเนินการดังนี้

คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของครูปฐมวัยที่โรงเรียนพัฒนศึกษาโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครู และแบบสังเกตการดำเนินการของครู ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของโรงเรียน และประเด็นที่ครูต้องการจะได้รับการพัฒนา

คณะผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครู และแบบสังเกตการดำเนินการของ และประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อหาแนวทางการ

แก้ปัญหา ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาครู 4 แนวทางได้แก่ 1) การจัดอบรมให้ความรู้ 2) การให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library 3) การให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การลงพื้นที่จริงเพื่อติดตามผลและชี้แนะ

ระยะที่ 2 : พัฒนาคุณภาพคณะผู้วิจัยดำเนินการตามแนวทางทั้ง 4 แนวทาง มีรายละเอียดการดำเนินงานต่อไปนี้

2.1 การจัดอบรมให้ความรู้จำนวน 3 ครั้ง ณ ศูนย์ความเป็นเลิศทางการศึกษาปฐมวัย ชั้นล่าง อาคารแปดเหลี่ยม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) จัดอบรมวันที่ 23 สิงหาคม 2557 เวลา 15.30 – 18.00 น. เรื่อง ความรู้เบื้องต้นที่ครูปฐมวัยควรรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

2) จัดอบรมวันที่ 27 ก.ย. 2557 เวลา 15.00 – 18.30 เรื่อง การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย : กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม

3) จัดอบรมวันที่ 14 ต.ค. 2557 เวลา 15.30 – 18.30 น. เรื่อง สื่อสำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 การให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library โดยคณะผู้วิจัยแนะนำเกี่ยวกับ CEECE

Library และ CEECE Innovation และให้บริการยืมทรัพยากรทางการศึกษาปฐมวัยที่มีอยู่ เพื่อให้ครูนำไปประยุกต์ใช้ที่ห้องเรียนระดับปฐมวัยตามความเหมาะสม โดยกำหนดให้นำเล่มเก่ามาคืนก่อนยืมเล่มใหม่ทุกครั้ง

2.3 การให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน ณ ห้องเรียนรายวิชาเกษตรสำหรับเด็กปฐมวัย ภาคเรียนที่ 1/2557 จำนวน 5 ครั้งในทุกวันอังคาร ช่วงเวลา 16.30–18.00 น. ณ ห้องศษ. 101 ชั้นล่าง อาคารแปดเหลี่ยม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยคุณครูจะสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ที่อาจารย์ผู้สอนได้มอบหมายให้นิสิตนำเสนอบทบาทสมมุติเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยผ่านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์และกิจกรรมเสรีที่สอดคล้องกับเรื่องผักที่นิสิตแต่ละกลุ่มได้ปลูกที่ไร่ชีชี หรือ CEECE Farm

2.4 การลงพื้นที่จริงโดยใช้วิธีชีแนะ (Coaching) ที่โรงเรียนพัฒนศึกษา ในห้องเรียนระดับปฐมวัยได้แก่ห้องเตรียมอนุบาล ห้องอนุบาล 1 ห้อง

อนุบาล 2 และ ห้องอนุบาล 3 รวมทั้งหมดเป็น 4 ห้อง โดยใช้แบบบันทึกการลงพื้นที่ของโค้ช เพื่อการบันทึกผลการดำเนินการของครู และข้อชี้แนะของโค้ช ดังนี้

1) กำหนดตัวโค้ช (คณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 4 คน) และครูกรณีศึกษาทั้ง 4 คน ว่าอาจารย์ท่านไหนสังเกตและชี้แนะครูห้องไหน โดยกำหนดอาจารย์ 1 คน ต่อครูกรณีศึกษา 1 คน

2) กำหนดช่วงวันและเวลาในการลงพื้นที่เพื่อติดตามและชี้แนะ โดยโค้ชพิจารณาเลือกช่วงวันและเวลาที่ไม่ตรงกับช่วงที่ต้องรับผิดชอบสอนนิสิตระดับปริญญาตรีในรายวิชาต่างๆ โดยกำหนดจำนวนที่ห้องเรียนละ 6 – 8 ครั้ง

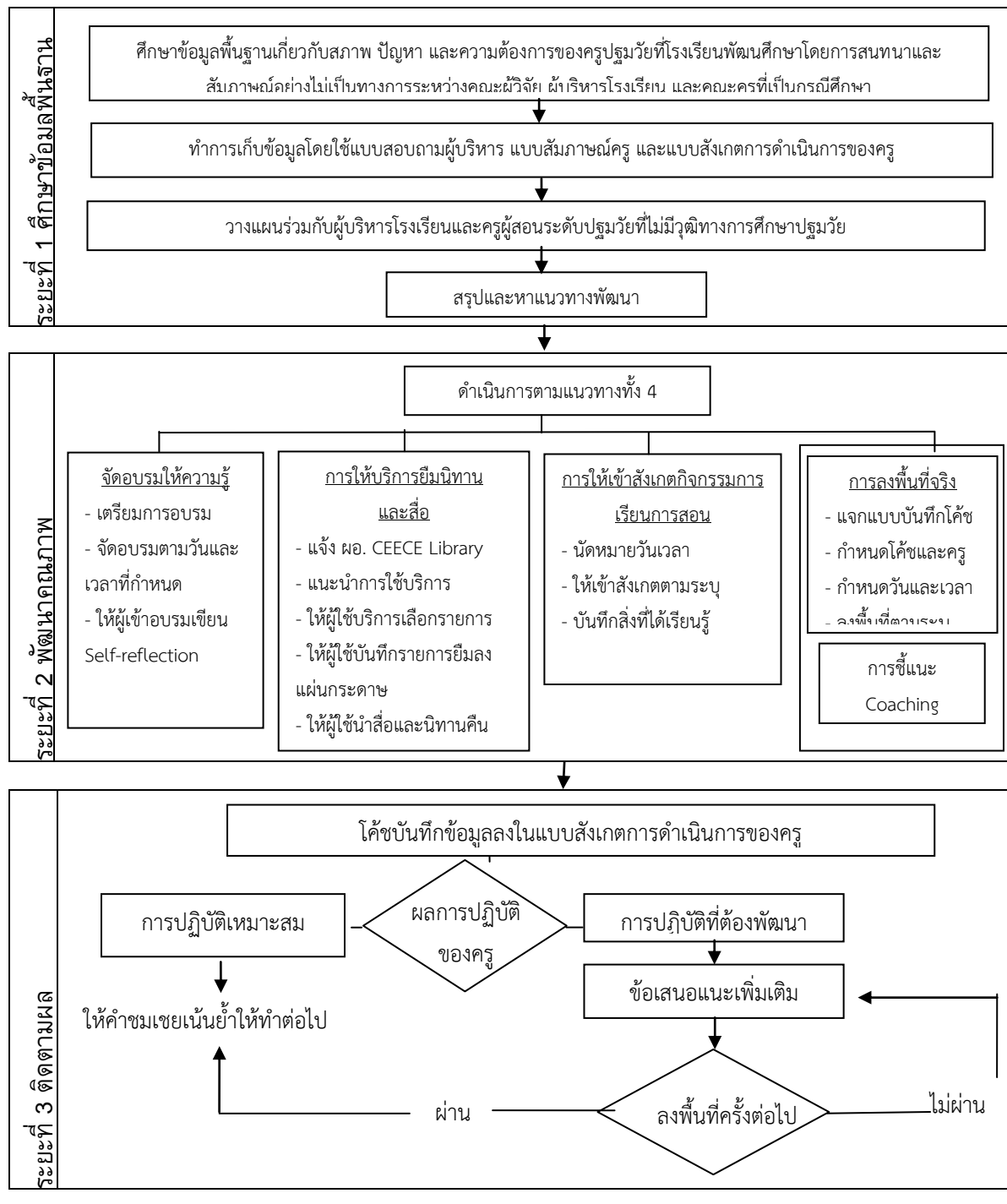
3) ลงพื้นที่ชี้แนะครูประจำชั้นระดับปฐมวัยแต่ละห้องตามกำหนดวันและเวลาที่ได้ระบุไว้

ระยะที่ 3 คณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และการจัดการชั้นเรียนของครูหลังการได้รับการพัฒนาตามแนวทางทั้ง 4 แนวทาง โดยใช้แบบสังเกตการดำเนินการของครู

รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 4 ชนิด ได้แก่

- 1) แบบสอบถามผู้บริหาร
- 2) แบบสัมภาษณ์ครู
- 3) แบบสังเกตการดำเนินการของครู
- 4) แบบบันทึกข้อมูลลงพื้นที่สำหรับโค้ช

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า ครูทุกคนที่สอนชั้นอนุบาล ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย ไม่มีประสบการณ์หรือความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยเลย อีกทั้งโรงเรียนมีการเปลี่ยนครูผู้สอนระดับอนุบาลบ่อยเนื่องมาจากการที่ครูลาออก ครูที่สอนอยู่ในปัจจุบันจึงไม่มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการศึกษาปฐมวัย ไม่สามารถจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้ ครูต้องการความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยครอบคลุมเกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติของเด็กปฐมวัย รูปแบบการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย และการเตรียมเด็กให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้

ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณภาพคณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการพัฒนาครู 4 แนวทาง โดยทำการสรุป วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและร่วมกันกำหนดวิธีการพัฒนาครู 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดอบรมให้ความรู้ (Training) 2) การให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) 3) การให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom Observing) 4) การลงพื้นที่จริง เพื่อติดตามผล และชี้แนะ (Coaching) สรุปได้ ดังนี้

1) การจัดอบรมให้ความรู้ (Training) จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง ในหัวข้อความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย: กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย โดยวิธีการที่ใช้ในการอบรมคือ การบรรยายประกอบ การพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิทยากร และการระดมสมองให้ครูเล่าสภาพปัญหาที่ครูพบเจอในชั้นเรียนและเชิญชวนให้ครูร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาหรือแนวทางปฏิบัติอื่นๆ ที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหา พบว่าครูทั้ง 4 คน มีความพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้ ได้รับความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นจากการอบรม มีความมั่นใจในการจัดกิจกรรม

2) การให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) พบว่าครูทั้ง 4 คน มีความพึงพอใจในการยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) มากที่สุด โดยครูได้นำนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) ไปใช้ในการสอนเด็กปฐมวัย และครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิทยากร และครูได้ระดมสมองให้ครูเล่าสภาพปัญหาที่ครูพบเจอในชั้นเรียนและเชิญชวนให้ครูร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาหรือแนวทางปฏิบัติอื่นๆ ที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหา พบว่าครูทั้ง 4 คน มีความพึงพอใจในการยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) มากที่สุด

3) การให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom Observing) พบว่าครูทั้ง 4 คน มีความพึงพอใจในการให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom Observing) มากที่สุด โดยครูได้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom Observing) ของครูพี่เลี้ยง และครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิทยากร และครูได้ระดมสมองให้ครูเล่าสภาพปัญหาที่ครูพบเจอในชั้นเรียนและเชิญชวนให้ครูร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาหรือแนวทางปฏิบัติอื่นๆ ที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหา พบว่าครูทั้ง 4 คน มีความพึงพอใจในการให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom Observing) มากที่สุด

4) การลงพื้นที่จริง เพื่อติดตามผล และชี้แนะ (Coaching) พบว่าครูทั้ง 4 คน มีความพึงพอใจในการลงพื้นที่จริง เพื่อติดตามผล และชี้แนะ (Coaching) มากที่สุด โดยครูได้ลงพื้นที่จริง เพื่อติดตามผล และชี้แนะ (Coaching) ของครูพี่เลี้ยง และครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิทยากร และครูได้ระดมสมองให้ครูเล่าสภาพปัญหาที่ครูพบเจอในชั้นเรียนและเชิญชวนให้ครูร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาหรือแนวทางปฏิบัติอื่นๆ ที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหา พบว่าครูทั้ง 4 คน มีความพึงพอใจในการลงพื้นที่จริง เพื่อติดตามผล และชี้แนะ (Coaching) มากที่สุด

มากขึ้นและคาดว่าตน(ครู) จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้กับการดูแลและจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย แต่ไม่แน่ใจว่าจะใช้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากการอบรมโดยใช้การบรรยายวิทยากรสามารถบรรยายให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ต้องการได้ครบถ้วน และการระดมสมองทำให้ครูมี โอกาสคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ระหว่างกันและกัน ซึ่ง ประสบการณ์ตรงนี้จะ เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการรู้จักการช่วยกันแก้ปัญหาเมื่ออยู่ที่ โรงเรียนต่อไป

2) การให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) ครูทั้ง 4 คน มาเยี่ยมทรัพยากรที่ CEECE Library ได้แกหนังสือนิทานสำเร็จรูป หนังสือนิทานทำมือ และสื่อการจัดกิจกรรม ไปใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก จำนวน 8 ครั้ง พบว่า ครูมีความสนใจและชื่นชอบการมาเยี่ยมทรัพยากรจาก CEECE Library เนื่องจากทรัพยากรมีความ หลากหลาย และแตกต่างจากสิ่งที่โรงเรียน มี เช่นหนังสือนิทานทำมือ อีกทั้งครูและโรงเรียนยังไม่ต้องลงทุนจัดซื้อสื่อการจัด กิจกรรม แต่สามารถมาเลือกจาก CEECE Library ให้ตรงกับเรื่องที่ต้องสอนได้เลย ทำให้มีความสะดวกสบาย และเมื่อนำไปใช้ก็ พบว่าสื่อการสอนทำให้เด็ก ๆ สนใจและ เรียนรู้อย่างมีความสุข ทำให้การควบคุมชั้น

เรียนง่ายขึ้น บรรยากาศในการเรียน สนุกสนานมากขึ้น ทำให้ครูเห็น ความสำคัญของการใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัย เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นจากความ กระตือรือร้นในการนำสื่อเดิมมาคืนเพื่อจะ นำสื่อใหม่มาสอนในสัปดาห์ต่อไป รวมถึงมี การเลือกสื่อที่จะนำไปใช้ได้หลากหลายขึ้น

3) การให้เข้าสังเกตกิจกรรม การเรียนการสอน (Classroom Observing) จากการที่ครูทั้ง 4 คนได้เข้ามาสังเกตการณ์ เรียนการสอนในรายวิชาเกษตรสำหรับเด็ก ปฐมวัย จำนวน 5 ครั้ง โดยกิจกรรมในชั้น เรียนอาจารย์ผู้สอนจะมอบหมายให้ นิสิต แสดงบทบาทสมมติจัดประสบการณ์ให้เด็ก ปฐมวัย ผ่านการจัดกิจกรรมเสริม ประสบการณ์และกิจกรรมเสรีที่สอดคล้อง กับเรื่องที่สอน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของ บทบาทครูในการควบคุมชั้นเรียน เทคนิค การเก็บเด็ก รวมถึงการใช้สื่อและการจัด กิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับ หน่วยมากขึ้น

4) การลงพื้นที่จริงเพื่อติดตาม ผลและชี้แนะ (Coaching) โดยโค้ช 1 คน จะ ให้คำชี้แนะครูผู้สอน 1 คนมีระยะของการ ลงพื้นที่เพื่อให้คำชี้แนะ 6-8 ครั้ง พบว่า หลัง การเข้าไปให้คำชี้แนะครูมีความมั่นใจใน การจัดกิจกรรมมากขึ้น มีความเข้าใจใน เรื่องของการสอนตามหน่วยมากขึ้น มีการ

จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างเหมาะสมไม่ว่าจะเป็นการจัดมุมการศึกษา หรือการให้เด็กนั่งเป็นครึ่งวงกลม มีการจัดการเรียนการสอนที่让孩子มีส่วนร่วมมากขึ้น มีการใช้สื่อที่สมวัยและหลากหลายมากขึ้น และมีการใช้คำพูดเชิงลบลดลง

ระยะที่ 3 ติดตามผล พบว่า ครูบางคนยังดำเนินการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในชั้นเรียนของตน ตามหลักการและวิธีการที่ได้เรียนรู้ มีการปรับปรุงและพัฒนาตามคำชี้แนะ มีการใช้สื่อที่ยืมไปจาก CEECE Library กับเด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยพบการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ดังนี้

1) การเตรียมเด็กให้สงบ/ การจัดการห้องเรียน มีการใช้เพลง คำคล้องจองในการจัดการชั้นเรียน เด็กมีความพร้อมในการเรียนรู้ ครูควบคุมและจัดการชั้นเรียนให้ดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น

2) การจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับครูผู้สอน และมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กทั้งในห้องเรียนเด็กแต่ละอายุ และห้องเรียนปกติที่เด็กมีอายุเท่ากัน รวมไปถึงการจัดประสบการณ์ที่มีการบูรณาการ เนื้อหา กิจกรรมให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้แต่ละสัปดาห์

3) บุคลิกภาพของครู ท่าทางการใช้ภาษาสื่อสาร การใช้น้ำเสียงที่อ่อนโยน ความตึง-เบา และการใช้คำพูดเชิงบวกกับเด็ก

4) การใช้สื่อ มีความเหมาะสมกับวัย และสื่อสอดคล้องกับเนื้อหากิจกรรมที่เด็กเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย

คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูกรณีศึกษาจำนวน 4 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และประชุมกลุ่มร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย ซึ่งกำหนดได้ 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดอบรมให้ความรู้ (Training) 2) การให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) 3) การให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom Observing) และ 4) การลงพื้นที่จริงเพื่อชี้แนะ (Coaching) ซึ่งแต่ละแนวทางในการพัฒนาครู ผู้วิจัยพบประเด็นอภิปราย ดังนี้

1) การจัดอบรมให้ความรู้ (Training) จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง ในหัวข้อความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย: กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และสื่อสำหรับเด็กปฐมวัย โดยวิธีการที่ใช้ในการอบรมคือ การบรรยายประกอบ การพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิทยากร และการระดมสมองให้ครูเล่าสภาพปัญหาที่ครูพบเจอในชั้นเรียนและเชิญชวนให้ครูร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาหรือแนวทางปฏิบัติอื่นๆ ที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหา พบว่าครูทั้ง 4 คน มีความพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้ ได้รับความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นจากการอบรม และคาดว่าตน (ครู) จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้กับการดูแลและจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย แต่ไม่แน่ใจว่าจะใช้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากการอบรมโดยใช้การบรรยายวิทยากรสามารถบรรยายให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ต้องการได้ครบถ้วน และการระดมสมองทำให้ครูมีโอกาสคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ระหว่างกันและกัน สอดคล้องกับ เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์ (2554: 87-108) ได้อธิบายถึงเทคนิคการฝึกอบรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) เทคนิคการฝึกอบรมโดยมีวิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การประชุมวิชาการ และการ

สาธิต 2) เทคนิคการฝึกอบรมโดยเน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ การระดมสมอง การประชุมแบบฟอรัม การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เกม ประกอบการอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมแบบฝึกปฏิบัติในงาน และการอบรมแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการฝึกอบรมสามารถเลือกใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่ง หรือเลือกใช้ร่วมกัน โดยดูจากวัตถุประสงค์และผลที่ต้องการของการอบรม

2) การให้ยืมบริการนิทาน และสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) ครูทั้ง 4 คน มาเยี่ยมทรัพยากรที่ CEECE Library ได้แก่นั่งสื่อนิทานสำเร็จรูป หนังสือนิทานทำมือ และสื่อการจัดกิจกรรมไปใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กจำนวน 7 ครั้ง พบว่า ครูมีความสนใจและชื่นชอบการมายืมทรัพยากรจาก CEECE Library เนื่องจากทรัพยากรมีความหลากหลาย และแตกต่างจากสิ่งที่มีโรงเรียนมี เช่นหนังสือนิทานทำมือ อีกทั้งครูและโรงเรียนยังไม่ต้องลงทุนจัดซื้อสื่อการจัดกิจกรรม แต่สามารถมาเลือกจาก CEECE Library ให้ตรงกับเรื่องที่ต้องสอนได้เลย ซึ่งถือเป็นความสะดวกในการดำเนินการของครู และเป็นการสนับสนุนการดำเนินการของครูที่ดีวิธีหนึ่ง

3) การให้เข้าสังเกต
กิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom
Observing) ครูทั้ง 4 คนได้เข้าสังเกต
กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเกษตร
สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นช่วงที่นิสิตทดลอง
จัดประสบการณ์เกี่ยวกับผลผลิตทาง
การเกษตร มีการจำลองสถานการณ์เป็น
ห้องเรียนอนุบาล จัดมุมประสบการณ์ นิสิต
เล่นบทบาทสมมติเป็นเด็กอนุบาลที่กำลัง
ทำกิจกรรม โดยคุณครูเข้าร่วมสังเกต
กิจกรรมเป็นรวม 4 ครั้งและร่วมเล่น
บทบาทสมมติกับนิสิตด้วย หลังจากการ
สังเกตกิจกรรมแต่ละครั้ง จะมีการสนทนา
กับคุณครูเพื่อทบทวนและเชื่อมโยงสิ่งที่
คุณครูพบเห็นไปยังความรู้ที่ได้รับจากการ
อบรม พบว่า คุณครูให้ความสนใจในการ
ทดลองจัดประสบการณ์ และมุม
ประสบการณ์ที่นิสิตจัดเป็นอย่างดี และครู
คาดว่าจะนำสิ่งที่พบไปใช้ในการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการ
ดำเนินการในลักษณะดังกล่าวเป็น การเล่น
บทบาทสมมติ การสาธิตและการอบรมแบบ
มีส่วนร่วม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเทคนิคการ
อบรมรูปแบบหนึ่ง สอดคล้องกับ เพ็ชร
ระวีเชษฐ์ (2554: 87-108) ที่ระบุไว้ว่า
การอบรมแบบสาธิต เป็นการนำเสนอความรู้
ประสบการณ์ ทักษะ พร้อมทั้งการลงมือ
กระทำหรือแสดงให้เห็นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้
เห็นหรือได้ปฏิบัติตาม ถึงกระบวนการ

ขั้นตอนของการปฏิบัติ และเทคนิคการ
อบรมอย่างมีส่วนร่วม ผู้เข้ารับการอบรม
ต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเต็มที่ ผู้
เข้ารับการฝึกอบรมนั้นย่อมมีความรู้
ประสบการณ์บางอย่าง หรือมีมากในเรื่อง
ที่มารับการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมครั้ง
นั้น ๆ ส่งผลให้การจัดฝึกอบรมนั้น ๆ
ประสบความสำเร็จสูงสุด

4) การลงพื้นที่จริงเพื่อติดตามผล
และชี้แนะ (Coaching) โดยคุณจารย์
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัยจำนวน 4 คน
ได้ลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินการ
ของครู และชี้แนะกระบวนการดำเนินการของ
ครูตามที่พบ โดยอาจารย์ 1 คน ดำเนินการ
สังเกตและติดตามผลครู 1 คน เป็นจำนวน
6 - 8 ครั้ง พบว่า ครูบางคนมีการ
เปลี่ยนแปลงมากขึ้นในแต่ละครั้งที่มีการ
ติดตามผล มีการพัฒนาปรับปรุงตามข้อมูล
ที่ได้รับการชี้แนะจากอาจารย์ จะเห็นได้ว่า
ระบบการติดตามผลและชี้แนะอย่างใกล้ชิด
สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาครูได้เป็น
อย่างดี สอดคล้องกับการวิจัยของ
โกรเทรียน - ไรอัน (Grotrian - Ryan,
2015) ที่ทำการศึกษาระบบพี่เลี้ยง
และการนำไปประยุกต์ใช้ในโปรแกรมการ
พัฒนาภาวะผู้นำของครูสภาการศึกษา
อเมริกัน ผลการวิจัยพบว่า ระบบพี่เลี้ยงมี
คุณค่าอย่างยิ่งเพราะมีโอกาสได้ทำงาน
อย่างใกล้ชิดได้เรียนรู้ผ่านการสังเกตเห็นสิ่ง

ที่พี่เลี้ยงได้ปฏิบัติจริงแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างโดยตลอด นอกจากนี้ระบบพี่เลี้ยงยังช่วยให้ข้อมูลสะท้อนกลับได้ตรงกับสภาพจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้นักคุณได้พัฒนา

2. การเปลี่ยนแปลงของครูจากการพัฒนา 4 แนวทาง

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาใน 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดอบรมให้ความรู้ (Training) 2) การให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library (Supporting) 3) การให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom Observing) และ 4) การลงพื้นที่จริง (Coaching) จากการพัฒนาครูผู้สอนด้วยรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ทำให้ครูผู้สอนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานระดับปฐมวัยอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ 1) การเตรียมเด็กให้ส่งล/ การจัดการห้องเรียน 2) การจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับครูผู้สอน และมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กทั้งในห้องเรียนเด็กแต่ละอายุ และห้องเรียนปกติที่เด็กมีอายุเท่ากัน รวมไปถึงการจัดประสบการณ์ที่มีการบูรณาการ เนื้อหา กิจกรรมให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้แต่ละสัปดาห์ 3) การใช้ภาษาสื่อสารบุคลิกภาพของครู ท่าทาง การใช้น้ำเสียงที่อ่อนโยน ความดัง-เบา และการใช้คำพูด

เชิงบวกกับเด็ก และ 4) การใช้สื่อ ให้ความเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการ และมีจำนวนที่เพียงพอ และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ โกรเทรียน - ไรอัน (Grotrian – Ryan, 2015) ได้ศึกษาเรื่องหน้าที่ของระบบพี่เลี้ยงและการนำไปประยุกต์ใช้ในโปรแกรมการพัฒนาก้าวหน้าของ ครูสภาการศึกษาอเมริกัน ผลการวิจัยพบว่า ระบบพี่เลี้ยงมีคุณค่าอย่างยิ่งเพราะมีโอกาสได้ทำงานอย่างใกล้ชิดได้เรียนรู้ผ่านการสังเกตเห็นสิ่งที่พี่เลี้ยงได้ปฏิบัติจริงแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างโดยตลอด นอกจากนี้ระบบพี่เลี้ยงยังช่วยให้ข้อมูลสะท้อนกลับได้ตรงกับสภาพจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้นักคุณได้พัฒนา ซึ่งวิธีการอื่น ๆ ไม่สามารถสะท้อนข้อมูลในลักษณะนี้ได้ จะเห็นได้ว่าระบบพี่เลี้ยงมีการนำไปใช้อย่างต่อเนื่องในระดับอุดมศึกษา โดยเชื่อมต่อไปถึงการพัฒนาก้าวหน้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับ อรพรรณ บุตรกัตัญญู (2549) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติผลงานการชี้แนะเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนของครูอนุบาล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูในระดับชั้นอนุบาลจำนวน 60 คน จากโรงเรียน 10 แห่ง ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จากข้อมูลเชิงบรรยายพบว่า ครูมีการตัดสินใจว่าตนมีความสามารถมากขึ้นโดยแสดงให้เห็นถึง

การตัดสินใจโดยมีเงื่อนไขต่างๆ ลดลง ไม่มีเงื่อนไขในการตัดสินใจ และแสดงแนวทางในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จโดยพึ่งพาตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจ และแสดงแนวทางในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จโดยพึ่งพาตนเองมากขึ้นโดยเฉพาะการตัดสินใจว่าตนมีความสามารถในด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยอนุบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549) ศึกษากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการพี่เลี้ยงโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยดำเนินการพัฒนาสมรรถภาพการชี้แนะของกรณีศึกษา 3 คน ประกอบด้วย (1) ชั้นเตรียมการ (2) ชั้นดำเนินการชี้แนะ และ (3) ชั้นสรุปผลและทบทวนการทำงาน ในการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว นักวิชาการพี่เลี้ยงจะเกิดการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของครู และพัฒนาสมรรถภาพการชี้แนะไปพร้อมกับปฏิบัติงานในโรงเรียน นักวิชาการพี่เลี้ยงให้ความเห็นว่า กระบวนการฯ ช่วยให้ตนเรียนรู้อย่างมีความหมายในสถานการณ์จริง สามารถทำงานอย่างเป็นระบบเกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูและเรียนรู้การทำงานที่ตอบสนองความต้องการรายบุคคล

รวมทั้งเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ร่วมกันกับครู

3. คุณค่าของการใช้กระบวนการตามความต้องการของผู้บริหารและครูกลุ่มเป้าหมาย

การลงพื้นที่จริงติดตามผลการนำความรู้จากการพัฒนาใน 4 แนวทาง ไปใช้ในการจัดประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยในชั้นเรียนของครู โดยกำหนดโค้ช 1 คน ต่อครูผู้สอน 1 คน ซึ่งกระบวนการในการสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่ครูเพื่อให้นำความรู้ไปใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมนั้น ต้องใช้ทั้งการฝึกอบรม (Training) เพื่อให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยเกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550 : 14) ได้นำเสนอถึงการฝึกอบรมว่า เป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understand) ความชำนาญ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) ที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับ มงคล กรัตนะนุถุทะ (2556 : 15-16) ได้นำเสนอว่าการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อสามารถปฏิบัติงานใน

ปัจจุบันอย่างสัมฤทธิ์ผล และมีความพร้อมที่จะทำงานในหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรในอนาคต และนอกจากนี้แล้วจากการลงพื้นที่ไปให้ความรู้ของคณะผู้วิจัยทำให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยได้รับการแนะนำ และพัฒนาทางวิชาการ อีกทั้งการให้การสนับสนุน (Supporting) ในการให้ยืมบริการนิทานและสื่อที่ห้อง CEECE Library และการให้เข้าสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน (Classroom Observing) ยังช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในชั้นเรียนได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลชีวะ (2551 : 20-21, 80) ครูปฐมวัยเป็นบุคคลที่ต้องทำหน้าที่ทั้งด้านการให้การดูแลเด็กและด้านการศึกษา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะเป็นองค์ความรู้สะสม ซึ่งต้องเกิดจากการเล่นหรือการทำกิจกรรม จากประสบการณ์ที่ครูจัดขึ้น การแนะนำแนวทาง และอำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก โดยมีอุปกรณ์ สื่อ และกิจกรรมที่ทำ ความแปลกของสี ลักษณะ ขนาด รูปร่าง ประเภทของอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เด็กสัมผัสเป็นสิ่งสร้างเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการให้แก่เด็กทั้งสิ้น รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ของเด็กให้กว้างขวางขึ้นด้วย นอกจากนี้การลงพื้นที่จริงของโค้ชแบบ 1 : 1 ยังช่วยให้ครูผู้สอนเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองขึ้น

อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรรา เสาเรียนดี (2556 : 291) ได้ให้นำเสนอว่า การโค้ช (Coaching) เป็นการเรียนรู้และพัฒนาในวิชาชีพในสถานการณ์จริง ไม่ใช่ใช้วิธีแก้ปัญหา แต่เป็นวิธีการส่งเสริมและให้เวลาแก่ครูและเพื่อนในการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับการศึกษา การฝึกและการพัฒนาการใช้ความคิดเกี่ยวกับการสอนของตัวเอง และการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ รุช และ เชลเดน (Rush & Sheldon, 2011: 83) ที่นำเสนอการชี้แนะในการศึกษาระดับปฐมวัยว่า เป็นกลยุทธ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้ชี้แนะจะส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานของผู้ได้รับการชี้แนะนั้นหมายถึงการตรวจสอบประสิทธิภาพของการดำเนินการหรือการปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนาแผนการดำเนินงาน สำหรับการปรับปรุง และการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตได้เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ชี้แนะใช้การชี้แนะกับครอบครัว หรือเพื่อร่วมงานในรูปแบบที่ส่งเสริมการประเมินตนเอง การสะท้อนความคิด การสร้างความรู้ใหม่ด้วยทักษะและความรู้ที่มีอยู่

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัย หากผู้ที่สนใจจะนำไปใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนควรปรับให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของครู บริบท สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละโรงเรียน

2. การถ่ายทอดความรู้ของโค้ชด้วยเทคนิค วิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของครูผู้สอน ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรจะช่วยให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. อาจมีการศึกษากระบวนการการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยทั้งที่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย และไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยด้วยรูปแบบ วิธีการอื่น ๆ ด้วย

2. อาจมีการศึกษาพัฒนาการของเด็กในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนา ทั้งก่อนและหลังการดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เบรน-เบส บุ๊คส์.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2549). *การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการพี่เลี้ยงโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- ณัฐภัสสร ชื่นสุขสมหวัง. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา [OJED]*, 9(1), 534-548, สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>.
- มงคล ภัทระนุตตะ. (2556). *Training Handbook เทรนนิ่งแบบมืออาชีพ*. นนทบุรี : ริงค์ บียอนด์.
- โรงเรียนพัฒนศึกษา. (2556). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปี 2556 – 2559 ของโรงเรียนพัฒนศึกษา*, มปท. (อัดสำเนา).
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช : การพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎี กลยุทธ์ สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). *เทคนิคการจัดฝึกอบรม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2549). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติสถานการณ์ชี้แนะ เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- Grotrian – Ryan, S. (2015). Mentoring Functions and their Application to the American Council on Education (ACE) Fellows Leadership Development Program. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*, 13, 87-105.
- Lucas, M. and Whitaker, C. (2014). A model of co-facilitation for supporting group coaching-supervision. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*, 12, 1-9.
- Rush, D. D. and Shelden, M. L. (2011). *The Early Childhood Coaching Handbook*. Baltimore, Md. : Paul H. Brookes Pub. Co.
- Saracho, O. N. (2013). The preparation of early childhood teachers : Fundamental components of a teacher education program. In D. R. Reutzler (Ed.). *Handbook of research-based practice in early education* (pp. 27-45). New York : The Guilford Press.